

ŚW. TOMASZ Z AKWINU
DOKTOR ANIELSKI

WYKŁAD
SKŁADU APOSTOLSKIEGO

ROZDZIAŁ XII.
O KOŚCIELE

KRAKÓW 2023

www.ultramontes.pl

WYKŁAD SKŁADU APOSTOLSKIEGO

ŚW. TOMASZ Z AKWINU
DOKTOR ANIELSKI

ROZDZIAŁ XII.

O Kościele

Kościół, czyli zgromadzenie wiernych, przez Ducha Świętego ożywionych, jest 1. jeden, dla jedności we wierze, w nadziei i miłości; 2. święty, albowiem obmyty, namaszczoney, i przez Boga zamieszkały; 3. powszechny, co do miejsca, stanu ludzi i czasu; 4. stały i mocny, albowiem dobre są jego podstawy, i nigdy zburzonym nie będzie, ani przez prześladowców, ani przez heretyków, ani przez pokusy czarta.

Święty Kościół powszechny. Jak w jednym człowieku widzimy jedną duszę i jedno ciało, a on jednak z rozmaitych się składa członków: tak i Kościół katolicki jedno tworząc ciało, rozmaite ma członki. Duszą zaś ożywiającą to ciało, jest Duch Święty. A tak wierząc w Ducha Świętego, wierzyć musimy i w święty Kościół powszechny, i dlatego dodano w Składzie Apostolskim: święty Kościół powszechny. Kościół znaczy to samo, co zgromadzenie: stąd Kościół święty jest to samo, co zgromadzenie wiernych, a każdy Chrześcijanin jest członkiem tego Kościoła, o którym Ekli. 51, 31 mówi: *Przybliżcie się ku mnie ludzie nieumiejętni, a zgromadźcie się do domu nauki.* Ten zaś Kościół święty polega na czterech warunkach, tj. że jest jeden, święty, katolicki czyli powszechny, mocny i stały.

Co do pierwszego nadmienić nam wypada, iż rozmaici heretycy rozmaite herezje powymyślali, oni jednak do Kościoła nie należą, jako na części podzieleni, a Kościół jest tylko jeden. Cant. VI, 8: *Jedna jest gołębica moja, doskonała moja*. Ta jedność Kościoła uzasadniona jest na trzech pewnikach: Po pierwsze na jedności wiary. Wszyscy bowiem Chrześcijanie, tworzący ciało Kościoła, jedno i to samo wierzą. I Kor. I, 10: *Proszę was bracia, abyście też mówili wszyscy, a iżby nie były między wami rozerwania: ale bądźcie doskonali w jednym rozumieniu, i w jednej nauce*, i Efez. IV, 5: *Jeden Bóg, jedna wiara, jeden chrzest*.

Po drugie: na jedności nadziei, albowiem wszyscy przejęci są jedną nadzieją, osiągnięcia kiedyś żywota wiecznego: i dlatego Apostoł Efez. IV, 4 mówi: *Jedno ciało i jeden duch, jako jesteście wezwani w jednej nadziei wezwania waszego*.

Po trzecie: na jedności miłości, albowiem wszyscy są zjednoczeni w miłości Boga, a pomiędzy sobą w miłości wzajemnej. Jan XVII, 22: *A ja chwałę, którąś mi dał, dałem im, aby byli jedno, jako i my jedno jesteśmy*. Podobna zaś miłość, jeśli jest prawdziwą, objawia się wtenczas, gdy członkowie nawzajem o siebie się troszczą, i wspólnie nawzajem cierpią. I Kor. XII, 25, 26: *Aby nie było rozerwania w ciele, ale iżby jedne członki o drugich też staranie miały. A jeśli co cierpi jeden członek, spolem cierpią wszystkie członki*: albowiem każdy stosownie do łaski od Boga odebranej, powinien bliźniemu swemu służyć: stąd też nikomu nie powinno być obojętne, ani dopuścić nie powinien wyłączenia i wykluczania z tego Kościoła, albowiem jeden jest tylko Kościół, w którym zbawienie znaleźć możemy, tak jak kto nie był w arce Noego, uratowanym nie został.

Co do drugiego nie zapominajmy, iż jeszcze inne zgromadzenie istnieje, ale złośliwych. Ps. XXV, 5: *Miałem w nienawiści zbór złośliwych, a z niezbożnymi nie zasiądę.* Ale to jest złem, świętym jest tylko Kościół Chrystusa. I Kor. III, 17: *Albowiem Kościół Boży święty jest, którym wy jesteście, i dlatego mówimy: święty Kościół.* – Wierni zaś tego zgromadzenia uświęceni bywają trojgiem rzeczy, które w nim się znajdują, albo materialnie w kościele przy konsekracji się dzieją:

Po pierwsze: przez obmycie: albowiem jako kościół przy poświęcaniu omywany bywa, tak samo i wierni obmyci są krwią Chrystusa: Objaw. I, 5: *Który nas umiłował, i omył nas z grzechów naszych we krwi swojej.* Żyd. XIII, 12: *Dla czego i Jezus, aby poświęcił lud przez własną krew, za bramą ucierpiał.*

Po drugie: przez namaszczenie: albowiem jak kościół namaszczony bywa, tak samo i wierni duchowym namaszczeniem pomazani bywają ku uświęceniu: inaczej nie byliby Chrześcijanami, albowiem Chrystus znaczy to samo, co namaszczony, pomazany. To zaś namaszczenie jest łaską Ducha Świętego, II Kor. I, 21: *Który nas pomazał, Bóg,* i I Kor. VI, 11: *Aleście omyci, aleście poświęceni, aleście usprawiedliwieni w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa.*

Po trzecie: przez zamieszkanie: gdzie bowiem Bóg mieszka, to miejsce świętym jest: tak Gen. XXVIII, 16: *Prawdziwie miejsce to świętym jest,* a Ps. XCII, 5: *Domowi Twemu Panie przystoi świątobliwość na długość dni.*

Jako czwarte dodać możemy przez wezwanie. Jer. XIV, 9: *A Tyś jest między nami Panie, a imienia Twego wzywano nad nami.*

Wystrzegać się więc powinniśmy, abyśmy po takim poświęceniu nie kalali grzechem duszy naszej, jako świątyni Boskiej. I Kor. III, 16: *Nie wiecie, że Kościołem Bożym jesteście, a Duch Boży mieszka w was?* (a) Tamże III, 17: *A jeśli kto Kościół Boży zgwałci, zatraci go Bóg.*

Co do trzeciego uważmy, iż Kościół jest katolicki, czyli powszechny, najprzód co do miejscowości, albowiem jest po całym świecie, przeciw donatystom. – Kościół jest zgromadzeniem wiernych: wierni zaś są po całym świecie, a więc i Kościół, Rzym. I, 8: *Wiara wasza bywa opowiadana po wszystkim świecie.* Marek 16, 15: *Idąc na wszystkie świat, opowiadajcie Ewangelię wszemu stworzeniu.* Za dawnych czasów Bóg znany był tylko w Judei, teraz zaś po całym świecie. Kościół zaś ten składa się z trzech części: jeden jest na ziemi, drugi w niebie, trzeci w czyśćcu.

Po wtóre jest powszechny co do stanu ludzi: nikt tam nie zostaje wykluczonym, czy to pan, czy sługa, czy mężczyzna lub niewiasta. Gal. III, 28: *Nie jest mężczyzna ani niewiasta.*

Po trzecie jest powszechny, co do czasu. Twierdzili niektórzy, iż Kościół trwać będzie tylko do pewnego czasu. Ale to jest mylnym, albowiem Kościół ten wywodzi swój początek od czasów Abła i trwać będzie aż do skończenia świata. Mat. 28, 20: *A ja z wami jestem po wszystkie dni aż do skończenia świata*, ale po skończeniu świata pozostanie w niebie.

Co do czwartego pamiętajmy, iż Kościół jest mocny, stały. Domem mocnym jest tylko ten, który przede wszystkim ma mocne fundamenta. Głównym zaś fundamentem Kościoła jest Chrystus. I Kor. III, 11: *Albowiem fundamentu innego nikt założyć nie może, okrom tego, który założon jest, który jest Chrystus Jezus.* Pomocniczym zaś fundamentem są Apostołowie i ich nauka, i dlatego może być i jest mocny: i tak czytamy w Obj. XXI, 14: *A mur miasta miał fundamentów dwanaście, na których wypisane były dwanaście imion dwunastu Apostołów.* I dlatego nazywa się Kościół apostołskim, a Piotr św. dla oznaczenia mocy tego Kościoła głową.

Po drugie, o mocy domu przekonać się możemy, jeśli po silnym wstrząśnieniu się nie rozpada. Kościół zaś Boży nie może nigdy być zniszczony, ani przez prześladowców, owszem, im dłużej trwały prześladowania, tym silniejszym on się stawał, a prześladowcy i których on prześladował, upadli. Mat. XXI, 44: *A kto padnie na ten kamień, będzie skruszon, a na kogo by upadł, zetrze go.* Ani od odszczepieńców: owszem, im więcej ich się pojawiało, tym widoczniej prawdziwość jego się objawiła. II Tym. III, 8, 9: *A jako Jannes i Mambres sprzeciwiali się Mojżeszowi, tak i ci sprzeciwiają się prawdzie, ludzie rozumu skażonego, odrzuceni ze strony wiary: aleć więcej nie wskórają, albowiem ich szaleństwo jawne będzie wszystkim, jako i onych było,* ani przez pokusy czarta, Kościół bowiem jest niejako wieżą do której się każdy, przeciw diabłu walczący, ucieka. Prov. XVIII, 10: *Wieża najmocniejsza imię Pańskie,* stąd też chociaż najsilniejsze napady ze strony czarta, skierowane są ku zburzeniu go, jednak go nie zwyciężą, albowiem sam Pan powiedział Mat. XVI, 18: *A bramy piekielne nie zwyciężą go.* Jer. również powiada I, 19: *I będą walczyć na cię, a nie przemogą.* Dlatego jeden tylko Kościół Piotra zawsze był mocny we wierze: a choćby w niektórych częściach świata nawet i żadnej nie było wiary, albo różnymi błędami pomieszana, Kościół Piotra zawsze we wierze przewagę mieć będzie i od błędów czystym pozostanie. I nic w tym dziwnego, albowiem sam Pan wyrzekł do Piotra, Łuk. XXII, 32: *Alem ja prosił za Tobą, aby nie ustala wiara Twoja.*

Wykład Składu Apostolskiego. Ułamek z mów i kazań św. Tomasza z Akwinu. Z łacińskiego przełożył na język polski Ks. T. K. Poznań. NAKŁADEM TŁUMACZA. Drukiem J. Leitgebra. 1884, ss. 50-54. (b)

(Pisownię i słownictwo nieznacznie uwspółcześniono; ilustracje od red. **Ultra montes**).

Przypisy:

(a) Por. I Kor. VI, 19: "Azali nie wiecie, iż członki wasze są Kościołem Ducha Świętego, który w was jest?". (Przyp. red. *Ultra montes*).

(b) Por. 1) Św. Tomasz z Akwinu, a) [*Summa filozoficzna \(Contra Gentiles\)*](#). – [*Summa przeciw poganom czyli o prawdziwości Wiary katolickiej przeciwko błędom niewiernych. \(Summa de veritate catholicae Fidei contra Gentiles\)*](#). b) [*O społeczeństwie i władzy. De regimine principum I, 1-3.*](#) c) [*Modlitwy. Orationes.*](#) d) [*Symboli Apostolorum Expositio. De Ecclesia.*](#)

2) Ks. Jan Bareille, a) [*Historia św. Tomasza z Akwinu. Wstęp. \[Dążności polityczne, artystyczne, naukowe i religijne trzynastego wieku\]*](#). b) [*Summa teologii św. Tomasza z Akwinu.*](#)

3) Ks. Antoni Langer SI, a) [*Św. Tomasz z Akwinu i dzisiejsza filozofia.*](#) b) [*Pojęcie o Bogu w chrześcijaństwie i u filozofów.*](#)

4) Ks. Marian Morawski SI, [*Filozofia i jej zadanie.*](#)

5) Bp Franciszek Lisowski, [*Św. Tomasz z Akwinu o rozwoju dogmatów.*](#)

6) Ks. M. Dietz SI, [*Dogmat stworzenia wedle św. Tomasza z Akwinu.*](#)

7) F. J. Holzwarth, *Życie umysłowe w Wiekach Średnich*. a) [*Filozofia scholastyczna.*](#) b) [*Scholastyka w IX wieku. Eriugena. Nominaliści i realiści. Anzelm. Abelard. Scholastycy wieku XII.*](#) c) [*Filozofia u Arabów.*](#) d) [*Żydzi.*](#) e) [*Wielcy scholastycy XIII wieku.*](#) f) [*Uniwersytety.*](#)

8) "Przegląd Katolicki", a) [*Św. Tomasz z Akwinu i jego nauka.*](#) b) [*Jakie jest według św. Tomasza stanowisko w społeczności, należne przeciwnikom wiary chrześcijańskiej?*](#)

9) P. Constantinus de Schaezler SI, a) [*Introductio in S. Theologiam dogmaticam ad mentem D. Thomae Aquinatis.*](#) b) [*Divus Thomas, Doctor Angelicus, contra liberalismum invictus veritatis catholicae assertor. De doctrinae S. Thomae ad extirpandos huius aetatis errores vi et efficacia commentarius in sexto centenario Angelici Praeceptoris.*](#)

10) Divi Thomae Aquinatis, Doctoris Angelici, [*totius Summae Theologicae Conclusiones.*](#)

11) Fr. Josephus Calasanctius Card. Vives OFMCap., [*Summula Summae Theologicae Angelici Doctoris S. Thomae Aquinatis.*](#)

12) Bp Michał Nowodworski, [*Wiara i rozum.*](#)

13) Ks. Jacek Tylka, a) [*Dogmatyka katolicka.*](#) b) [*O cnotach heroiczych.*](#)

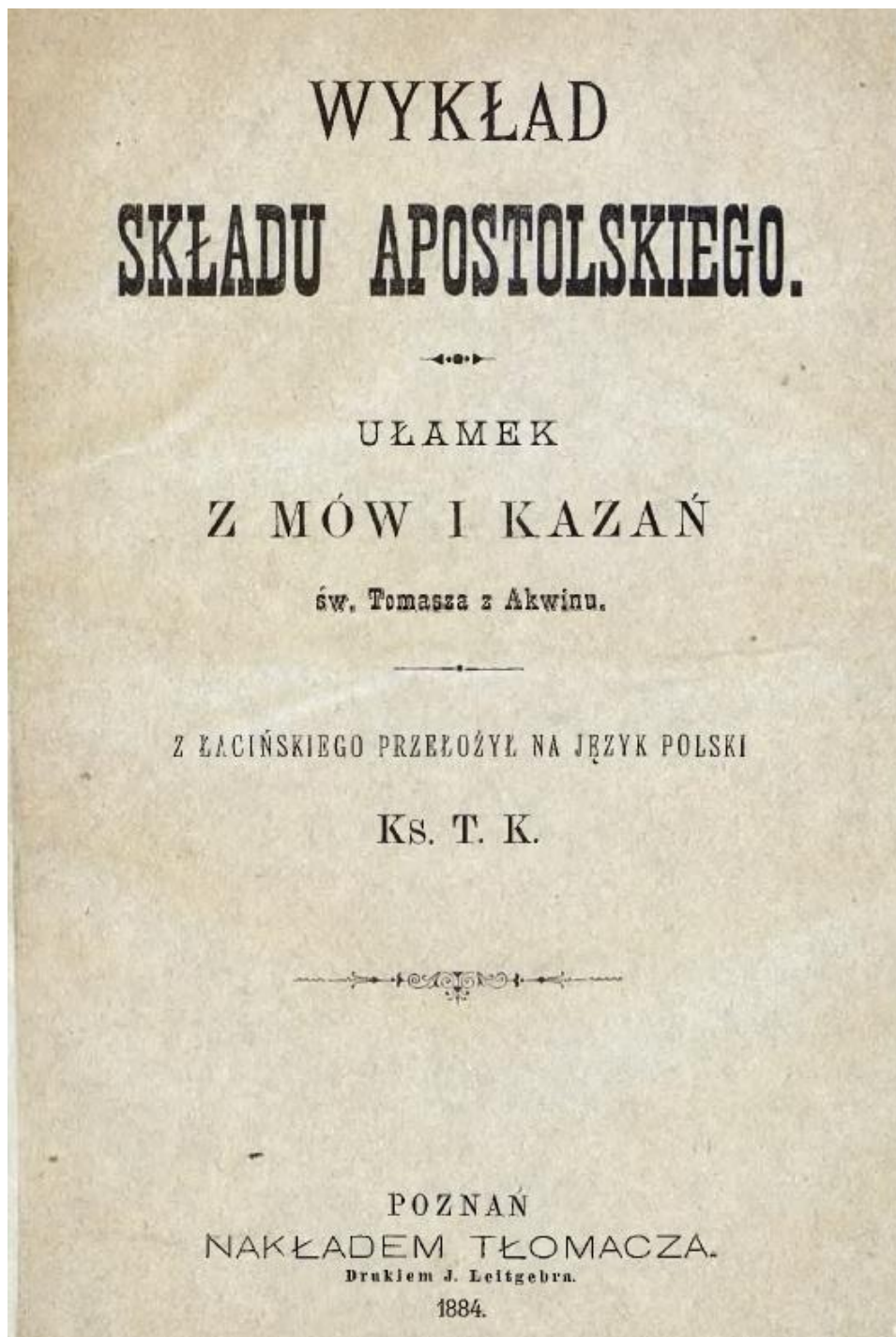
14) Dr Anna Danuta Drużbacka, [*Moralne oblicze kwestii żydowskiej w świetle nauki św. Tomasza z Akwinu.*](#)

15) Ks. Jan Domaszewicz, [*Ze skarbnicy wiedzy teologicznej. Studium dogmatyczne na podstawie św. Tomasza, Doktora Anielskiego.*](#)

16) Sac. J.-B. Raulx (ed.), [*Divi Thomae Aquinatis, Doctoris Angelici, Sermones et Opuscula concionatoria.*](#)

17) Ks. Józef Stanisław Adamski SI, a) [Łaska Boża czyli podniesienie człowieka do porządku nadprzyrodzonego.](#) b) [Siła łaski uczynkowej: dostatecznej i skutecznej. Skuteczność łaski uczynkowej w systemie tomistów i molinistów.](#) c) [Stanowisko papieża w Kościele Chrystusowym.](#) d) [Kilka uwag o sumieniu i wykład psalmu "Miserere".](#) e) [Tajemnice w religii.](#) f) [Doktor Anielski.](#)

(Przyp. red. *Ultra montes*).

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)

Cracovia MMXXIII, Kraków 2023